

Maastricht De Pottenberg

De wijk Pottenberg ligt in Maastricht-West ten zuiden van de wijk Malpertuis en de brede radiaalstraat Via Regia en ten noorden van Belfort. De tussen 1958 en 1960 gerealiseerde wijk maakt deel uit van een reeks parochiewijken Caberg, Malpertuis en Pottenberg, die tussen 1952 en 1964 in een waaivorm aan de westzijde zijn aangelegd naar ontwerp van de stadsarchitect F.C.J. Dingemans. Het zijn op de Franse 'echelon paroissial' geïnspireerde wijken of buurten. Een dergelijk parochiewijk telde 3000 tot 8000 zielen, had een kerk als oriëntatiepunt en symbool van maatschappelijke eenheid en was een weerspiegeling van gezinshuishoudens in hun verschillende ontwikkelingsfasen. Pottenberg met 1300 woningen voor 4500-5000 inwoners heeft een gemiddelde woningdichtheid van 37 woningen per ha. De wijk bevindt zich grotendeels in oorspronkelijke staat. De gemeenteraad van Maastricht stelde in 1941 een uitbreidingsplan-in-hoofdzaken vast van de stedenbouwkundige Jos Klijnen, na een verzesvoudiging van het grondgebied van de gemeente door annexaties van gebieden aan beide kanten van de Maas in 1920. Na de Tweede Wereldoorlog werd een statistisch onderbouwde sociaal-economische analyse aan het uitbreidingsplan toegevoegd door de planoloog Jos Vliegen. Dit resulteerde in 1954 in de vaststelling van een structuurplan en van uitbreidingsplannen-in-onderdelen. In de eerste totaalvisie voor de stad Maastricht en de regio, werden locaties voor industrie, woonwijken en groenvoorzieningen aangewezen. Frans Dingemans werd in 1943 aangesteld als directeur van de nieuwe dienst Stadsontwikkeling en werd vanaf 1952 stadsarchitect en verantwoordelijk voor de ontwerpen van naoorlogse uitbreidingsplannen.

Bepalend voor het stedenbouwkundig ontwerp van Dingemans waren het glooiende landschap en de concentrisch gegroeide historische vorm van Maastricht. De wijk is ruim opgezet en kent een keur aan woningen in laag- en middelhoogbouw, veelal direct in het groen gelegen. Dingemans vatte de randweg van Klijnen uit de jaren veertig (Nobellaan, Porseleinstraat, Beeldsnijdersdreef) op als binnenring voor zijn nieuwe concentrische uitleg. Met de interparochiale weg (Cantecleerstraat, Potteriestraat, Gewantmakersdreef) koppelde hij de verschillende wijken en wijkcentra aan elkaar. De geprojecteerde buitenring is nooit gerealiseerd. In het midden van Pottenberg kruist De Potteriestraat de radiaalstraat Terra Nigrastraat/Terra Cottalaan. Vanaf het centrale Terra Cottaplein loopt een groene as naar het buitengebied (Terra Cottalaan). Het plein valt door het hoogteverschil uiteen in een hoger deel met de centraal gelegen Christus Hemelvaartkerk met pastorie (A.F. Brenninkmeyer, 1964-1966) en een

lager, door een keermeer met trappen gescheiden deel. Hieraan ligt een haakvormig woonwinkelblok met poort van J.A.M. Kurvers (1962), waar de Terra Nigrastraat onderdoor loopt. Aan de overzijde van de Potteriestraat schermt een lang, met de weg meebuigend woningenblok met groenstrook (de Mammoetflat, 1960) van Kurvers het plein af. De zuidgrens van De Pottenberg wordt gevormd door de Klokbekestraat met een brede groenstrook. De hoofdwegenstructuur wordt onderverdeeld door kortere, radiale en dwarsstraten. Alleen in de zuidoosthoek loopt een bochtige weg, de Veldspaatstraat met luxe twee-onder-een-kap-villa's op ruime percelen van de architect G. Snelder. Sommige straatprofielen verbreden zich door parkeerplaatsen en boombeplanting, rooilijnen verspringen regelmatig om een ander woningtype aan te kondigen. Behalve aan het Terra Cottaplein zijn er in de wijk nog drie plekken met voorzieningen: achter de gebogen Mammoetflat ligt een scholengebied en een wijkgebouw voor de maatschappelijke zorg, aan de oostzijde van de wijk ligt het witte schoolgebouw van Th. Boosten en in de zuidoosthoek bevindt zich een sportveldencomplex. Her en der in de wijk zijn kinderspeelplaatsen te vinden. Tussen de wijk en de stad ligt het grote winkelcentrum Brusselse Poort.

De diverse woningtypen, die recht moesten doen aan de verschillende typen en omvang van de huishoudens, bestaan voor 70% uit eengezinswoningen en voor 30% etagebouw. Hieronder vallen ook bejaardenwoningen en een complex voor probleemgezinnen. Het grootste deel bestaat uit particuliere woningbouw en een kleiner deel is sociale woningbouw..De etagebouw (in drie of vier woonlagen) ligt langs de belangrijkste wegen en aan de noordzijde. Langs de westelijke wijkrand staan eengezinswoningen voor bovenmodale inkomens, die profiteren van het uitzicht op het landschap. De woningen zijn ontworpen door verschillende, voornamelijk Limburgse architecten in moderne of shake hands-stijl. De landschapsarchitect Jan Vallen zorgde voor de groene inrichting van de wijk. De in breedte variërende boombeplanting is afgestemd op de breedte van de straatprofielen. De boombeplanting bestaat uit bomenrijen en boomblokken.

Versie 17/3/2013